

Forfatter: Birkeland, Michael

Titel: BREV TIL: Christensen, Thorvald FRA: Birkeland, Michael (1849-04-18)

Citation: Birkeland, Michael: "BREV TIL: Christensen, Thorvald FRA: Birkeland, Michael (1849-04-18)", i *Breve fra Rigsarkivar Birkeland (1848-1879)*, Steenske Forlag, s. 43.
Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002069799-000-shoot-L002069799000009.pdf> (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Rigsarkivar Birkeland (1848-1879)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TIL HR. STUD. ART. THORV. CHRISTENSEN.

Mon frère!
Salut & fraternité!

Glædelig påske- og pintsehøtid!

18/4 — 49.

Idet jeg takker dig for alle de velkomne nyheder fra Stavanger, som dit sidste brev indeholder, kan jeg ikke undlade at udbede mig nærmere oplysning angående Arentz's opbankning. Jeg har ikke hørt noget om udfaldet af den der politisagen. Eller kanske det blot var en skrøne, som du vilde indbilde mig?

Er det da muligt, at fornuftige mennesker kan bære sig så dumt ad, som Areniz og Magnus har gjort — efter hvad du fortæller? Hvorfor sendte I ikke en deputation hen til s. 44 Sundt for at bevidne, at ikke hele skolen var så dumme som disse to herrer, og at deres prostitution ikke burde geråde skolen til nogen forkleinelse i fornuftige mænds tanker? Der var ialfald god grund dertil.

„Sludderposen“, min ånds elskede førstefødte, gjenoplivet af dig og udgivet under din ledelse, er gjenstanden for min inderligste attrå; blot du havde været så klog strax at sende mig noget af den. Imidlertid skal jeg være dig hjertelig taknemmelig, om du snart vil sende mig noget af den.

Du synes nu at være bleven så demokratisk, så frihedssindet; det var du ikke før. Imidlertid skulde det virkelig glæde mig meget, om du var bleven „en god borger“, som vi russer kalde vore troesforvandrede, i modsætning til „hylerne“, de slette borgere. Jeg for min part er ligeså demokratisk sindet som nogensinde før, republikaner med liv og sjæl, kanske du også? Jeg beskjæftiger mig meget med politikken, altfor meget kanske Ubehageligheder og chikaner fra anderledes tænkende kammerater, der leve så godt som på krigsfod med de gode borgere, have oftere forbittret mig høiligen. Du må belave dig på at bestå en hård kamp her i Chr.ania, hvis du er en ægte demokrat; den politiske fanatisme er så stor, at du i det rolige Stavanger ikke kan have det ringeste begreb derom. Det var sandelig ikke uden grund, at præsten Harbitz spæde, at jeg som student ikke længe vilde forblive demokrat; endnu, gudskelov, er jeg det.

Med min lyst til politik står en anden ting i forbindelse, og det er den, at jeg atter har sadlet om, og slået mig til jus. Jeg er mærkelig vægelsindet, ikke sandt? Imidlertid er det sandsynligt, at tilfældet kommer til at afgjøre min skjæbne. Bliver jeg f. eks. nødt til at tage en huslærerpost ret snart, så bliver jeg vel philolog, hvis ikke jurist.

Jeg har ingen nyheder at fortælle; men måske får jeg høre nogen i den demokratiske forening, hvor jeg skal hen iaften.

s. 4519/4 — 49.

Ak, hvor her er magert på nyt! Af „Krydseren“, som jeg seer du allerede kjender temmelig til, har du vel erfaret, at man en tid snakkede meget her i byen om, at her skulde skee et opløb af arbejdsklassen, at politiet havde fundet oprørske placater; men — pyt sa' Per til kongen! — en lang næse fik man! Og det var slemt, at man ikke fik nogen aprilløier i år lig marsløierne ifjor. — Apropos — læste du det stykke i „Krydseren“, som handlede om et lidet studenterslag i anledning af marspiberiet ifjor? Såvidt jeg har hørt, var Holfeldt med; det passer også ganske godt til ham, som er en ægte „hyler“. Sandberg har naturligvis ingen selvstændig mening i politikken, men han slutter sig dog mest til „hylerne“.

Vil du være så god at sige til din kjære broder Hakon, at jeg først igår, uagtet gjentagne påmindelser ligesiden den dag, da jeg modtog Hakons brev, har fået den „berygtede“ oversættelse af Memorab. Jeg skal også øieblikkelig gåe hen til hr. kjøbmand Holth for at spørge efter leilighed — således som Hakon har sagt. Jeg kjender ingen leilighed selv. „Theologus stupidus“ (A.G?) skal om tre uger op til eksamen, men så varer vel den så længe, at det bliver for sent at sende den vigtige tingest med ham. Jeg får da vel — efter Hakons eget forlangende — sende den med posten, hvilket vel vil koste mere end bogen er værd, men det er ikke min Skyld, men Hakons. Jeg vasker mine hænder.

Du spørger efter medlemmerne i den demokr. forening. Den er endnu ikke færdig med sine lange love (45 §§), og befinder sig således i sin spædeste barndom. Heller ikke har den endnu offentliggjort nogen indbydelse til at indtræde i den, hvilket heller ikke godt kunde skee, førend lovene antoges. Alt har gået til ganske privat.

Et bekjendtskab gjorde, at jeg blev en af de første studenter, som indtrådte i den. Nufortiden tæller den 80-90 medlemmer, for størstedelen næringsdrivende borgere i s. 46 Christiania, Akerssogninger (store demokrater!) og studenter. Der findes ikke synderlig mange politiske notabiliteter, Stabell, Rolf Olsen (den slyngel!), Advokat Kildal og kanske nogen flere. Adskillige af en mere ephemer navnkundighed. Imidlertid har den dog det gode, at intet skabbet får hidtil har trængt sig ind i Israels hjord, noget som er endnu

vigtigere end medlemmernes antal. Da Kildal nu ved kvartalets slutning frasagde sig sit ombud som ordfører, blev Rolf valgt; uf, hvor jeg ærgrede mig! Der manglede blot to stemmer, så havde Ad. B. Stabell blevet formand istedetfor Rolf. Ja, Rolf, som sad i lovkomiteen, havde endog fået den bestemmelse ind i lovudkastet, at ingen udenbyes boende kunde vælges til ordfører; men den § blev også dødet og ihjælslået, så at Stabell kan blive valgt en anden gang. Vil du see det trykte lovudkast? Eller kanske du heller vil vente til den egentlige lov bliver diskuteret og trykt? Jeg for min part synes, at lovene er meget — dumme.

Har du hørt tale om „foreningen af 22de decbr. 1848“? Nei, den er vel ikke blevet så berømt, den! Jeg kan rose mig af at have været en af dens fædre. Men dermed kan du jo gjøre dig bekendt, når du kommer her til Christiania. — Muligens bliver dette et af mine allersidste breve herfra i dette semester; thi nu er det på tide at begynde på en alvorlig forceret eksamenslæsning. Når så eksamen er forbi, så reiser jeg vel hjem til det lille Ekersund, hvorfra jeg måske gjør en svintetur til Stavanger. Lev vel. Hils bekjendte.

Din

M. Bukeland.

4/5— 49

Atter tager jeg fat på mit brev, hvis afsendelse tilfældige omstændigheder en tid forhindrede, og siden har jeg syntes, at det allerede var så gammelt, at det tiltrængte enkelte tillæg. Men mangehånde sorger — og det de usleste af alle sorger: næringsssorger — havde i længere tid således absorberet al min kraft, at jeg ikke kunde tænke på at skrive breve. Da nu den s. 47øieblikkelige trang er tilfredsstillet, så vil jeg benytte det heldige og sorgløse moment til at slåe en liden passiar af med dig. Skade kun, at jeg må vente så længe på svar.

Denne dag kaldes bededag. Hvorfor? Å ja, du husker vel, at den skal være indstiftet i anledning af en Kjøbenhavns ildebrand. Men idag vil jeg ikke troe på den passiar; thi idag højtideligholdes den franske republiks konfirmationsdag eller hvad du nu vil kalde den. Den 24de februar 1848 kaldtes den franske republik tillive, det var dens fødsels- og dåbsdag; men først den 4de mai blev den konfirmeret. Folkets repræsentanter stode rundt omkring barnets vugge; de gjentog på dets vegne de løfter, som det havde givet. Rigtignok synes republikken nu at have glemt dem; ellers havde den sikkerlig forsaget Bonaparte, alt hans væsen og alle hans gjerninger.

Den 4de mai betragter jeg som en høitidsdag, ikke blot for Frankrig, men for den hele menneskehed; thi den viser os, hvorledes et folk, der har prøvet så mange slags monarchier og regjeringsformer, vender tilbage til den eneste naturlige og grundliberale styrelsesform — republikken. Jeg betragter det konstitutionelle monarki kuns som et udviklingsstadium, hvorigjennem folkeslagene modnes til selv at overtage styrelsen af sine egne anliggender, med andre ord til republikanisme. Men hvad vil det sige, at folkene modnes? Hvad andet, end at de selv erklære sig modne? Ingen har ret til at dømme herom i sidste instants uden folket — vox populi vox dei! Er man altså en virkelig republikaner, så har man intet andet at gjøre end så meget som muligt at almindeliggjøre republikanismens anerkjendelse som folkets mål, og er denne anskuelse rodfæstet i folkets bevidsthed, så er dermed tingen færdig; thi den vil nok vide at trænge frem.

Men slig politik holder du kanske ikke af, kan jeg tænke; du vil vel heller, at jeg skal fortælle historier om den og den person. Nu ja, jeg kan fortælle dig, at man siger, at Stabell og Schweigård skulle være blevne særdeles gode venner. Ikke således, at Stabell skal have deserteret fra den oppositionelle s. 48leir, som man havde så travelt med at forudsige forrige år; tvertimod skal sagen forholde sig således, at de i det forhold, hvori de som bankadministratorer ere komne til hinanden, have opdaget, at de have gjort hinanden uret i sine forestillinger om hinanden. Ialfald skulle de have yttret sig således hver for sine venner. Relata refero.

Du så vel, at stipendiat Fr. Brandt og stud. philolog. H. W. Hjelm havde indbudt til et møde af „venner af Norges oldtid“ i samfundet, og indholdet af deres meddelelser kjender du af dagens Christianiapost. Jeg tegnede mig naturligvis øieblikkelig; thi jeg lader hver dag have sin plage og bekymrede mig intet om kontingenten. Du tegner dig naturligvis også; vilkårene ere særdeles billige. Hvis man er medlem [af] foreningen, erholder man for 6 skilling pr. ark hvad andre må betale 8 skilling for. Brandt oplyste, at trykningsomkostningerne for Olaf den Helliges saga havde beløbet sig til 130 Sp., men blot omtrent 30 eksemplarer til 84 s. pr. stykke vare afsatte. Du kan altså let beregne, hvilket tab Feilberg & Landmark have lidt ved denne entreprise.

I den demokratiske forening blev i et tidligere møde orhandlet angående en skrivelse af Marcus Thrane, vor „store agitator“. Han begjærede understøttelse til at drage om i landet for at stifte arbejderforeninger, der skulde oplyse arbejderne om deres rettigheder og idethele varetage deres tarv. Nogen oplysning om sine anskuelser og det mål hvorfor han virkede, havde han ikke tilføiet, men i dets sted begyndt med nogle galdefulde expektorationer i anledning af den gamle opposition, der ifølge hans mening ikke var liberal nok, opinionsyttringer, der, om de end havde været sande (hvilket jeg for min part ikke troer), dog ikke vilde have været ham og hans sag til gavn. Imidlertid sagens realitet kom ikke paa bane, da man savnede de

nødvendige pengemidler; debatten dreiede sig hovedsagelig om, på hvad måde man skulde svare, kort og godt nei eller mere fuldstændigt og høfligt. Endelig bifaldtes det fuldstændigste og vidløftigste svar, der indeholdt et par grunde, og således var det høfligste.

s. 491 sidste møde blev — efter tilendebringelsen af de langvarige lovdiskussioner — bestemt, at en committee af 3 medl. skulde udarbejde et forslag til et program, hvormed foreningen officielt skulde kundgjøre sin tilværelse og opfordre til indtrædelse i den. Når man blot får et godt program istand, da kan det altsammen være både godt og vel. Rimeligvis vil det blive bekendtgjort netop 17de mai.

„Fædrelandet“ vil da få en lang næse; i en correspondentartikel fra Christiania i dette blad hed det nemlig, at den demokr. foren. neppe vilde blive synderlig liberal. Jo, jo! Pytsan, blot „Fædrelandet“ var ligeså liberalt og Christianiaposten med!

Syttende mai begynder man allerede at tænke på. I samfundet blev der besluttet at også ikke-studerende skulde have adgang til festen. Siden skal der vel blive valgt en festtaler; blot det ikke bliver Då, som før flere gange har været det.

Sidst lørdags var der en hel ståhei oppe i samfundet. Bestyrelsen havde opslået, at „Committeen for Danmark“ havde noget at meddele studenterne; rygter sagde, at det gjaldt intet mindre end en adresse til Hans Madsen (O: Oscar) om krig, eller ialfald til de danske studenter. En hel mængde forsamlede sig; men da det kom til stykket, vidste ingen besked, og det hele gik op i røg; committeen havde forandret sin beslutning, hed det. Imidlertid ud paa aftenen rykkede de ivrige skandinaver og danomaner, hvoraf flere vare tilstede (Lector Monrad, G. A. Krohg — almindelig bekendt under navnet G. A. —, cand. I. Friis, cand. theol. H. Brun, en fornorsket udgave af Grundtvig), ud med, at der skulde holdes nok et folkemøde, hvorfor man bad studenterne ved opmuntringer hver i sin kreds at gjøre forsamlingen så talrig som muligt. Der var ingen ende eller begyndelse på begejstringen for Nordens enhed og hvad alt det sludder og krimskrams hedder: punschen var naturligvis primus motor til entusiasmen og dernæst talerne. Men stor skade, at det altsammen blev til bare vind (forresten har det bestandig været vindmagen sligt noget), for — skjønner s. 50du — hvad skal man nu gjøre af den svære ladning af begejstring, man indtog i „fylla“? Ja, siden man ikke fik leilighed at udtømme i hurraraab ved en folkeforsamling, får man vel kaste den overbord som anden unyttig ballast for at lette skuden.

6te mai 1849.

Det glæder mig næsten, at Jac. v. d. Lippe, stud. theol., lei fisk, bispens søn, er kommen i den ubehageligheden med Hans Ørn Blom. Synes du ikke, at H. Ø. B.s svar til theaterpersonalet var meget godt skrevet? — Naturligvis har jeg i sin tid fortalt dig om Hans Ørns optøier i samfundet i forrige halvår, knivehistorien med mere?

Holfeldt optræder af og til som taler (skåltaler) i samfundet, men gjør i det hele taget ikke synderlig lykke. Han udmærker sig ved en kort og afbrudt stil, overordentlig simpelhed i periodebygning og en forceret humoristisk retning! Denne lysende komet, sol, stjerne — eller hvad man nu skal kalde ham — på russefirmamentet synes nu at være forvandlet til en planet for et stort centrallegeme — Crispinus nemlig (der også er forf. til den vise om Ole Bull, som for en tid siden stod i Morgenbladet), og som sådan er han en afgjort fiende af Bernh. Kokk, som han idelig angriber og jeg for venskabs skyld forsvarer.

Det vilde ikke være af veien, Thorvald, om du øvede dig noget i at holde taler ex tempore, for at du under vore små samfundslag kunde optræde som ordfører for 1849 års russer. Det er noget som man bestandig har stor mangel på. Den løverdags aften, da det danske berserkerraseri florerede, blev russeren flere gange opfordret til at lade høre fra sig, men — ingen vovede at opkaste sig til zar over alle russer.

En scene fra den aften vil jeg fortælle, — den er ganske sand. Studenten har sjelden — som du vel kan tænke dig — nogen fuld pung, men man er samaritansk og communistisk og deler beredvillig med sin trængende broder i nødens time. En uforskammet opløben rus (F. S.....) fik, s. 51da han mærkede en betydelig ebbe i sin pung, det indfald at bede blandt andre den almindelig agtede og elskede lector Monrad, der netop var til stede og for hvem der nys var bleven udbragt en skål som „studentermester“, om 8 skilling tillaans. En universitetslærer!! Monrad lo blot og sagde, at han maatte beklage, at hans kasse ikke var i den stand, at han kunde gjøre det. Tænk dig, om du havde båret dig sligt ad med rectoren!

Tænker du paa at blive philolog? Medens Vibe var professor, var det endnu lidt interessant; men Thue skal, efter hvad man fortæller, blot tractere med læsemåder hid og did. Aubert er og har bestandig været en stor pedant. Du bør ganske opgive det studium, således som jeg har gjort.

Den T., som i Christianiaposten skrev imod Munch, skal, efter hvad man siger, være Thue, og formodentlig er det da vel også ham, som har været fremme igjen og vrøvlet om Harald Hårfager og Gabr. Ueland. Hvilken græsselig åndshovmod må ikke være tilstede hos en mand, der kan snakke sligt som han! Den S., som skrev i Rigsen om Munchs antiskandinaviske manifest, siges af nogle at være Schweigård, af andre at være G. A. Krohg, som tidligere var Nellas redaktør, men nu har 300 sp. om året af Wulfsbergene, fordi han lod den høre

op.

Den opsats om studenterånden, som for nylig stod i Morgenbladet, syntes jeg meget godt om; den var skrevet noget skoleagtigt og udarbejdesmæssigt, så jeg næsten skulde troe, at den var skrevet af en rus eller ialfald af en ung student (eller kanske af Åsmund Olafsen Winje?).

Den 17de mai skal jødernes monument for Henr. Wergeland afsløres, og ifølge en ifjor i decbr. fattet bestemmelse skal samfundsdirektionen foranstalte en smule høitidelighed i den anledning. Foreløbig har den ogsaa opfordret medlemmerne til at fremkomme med en sang i den anledning, for at man kunde slippe at henvende sig til de større poesidrivende firmaer udenfor samfundet. En deputation fra jøderne i Stockholm skal indfinde sig og overvære afsløringen.

s. 52 Studentersamfundet har bestemt, at adgangen til deltagelse i dets festmåltid den 17de mai skal stå åben for alle samfundsklasser. Efter skik og brug skal man vælge en festtaler. L. K. Då har man tidligere pleiet vælge, men det skal sandelig ikke blive min skyld, om han bliver valgt igjen i år. Jeg opstiller følgende kandidater: P. A. Munch, M. I. Monrad og Friis.

Mit brev er vokset til en usædvanlig, næsten kjæmpemæssig størrelse — sig så, at jeg ikke skriver lange breve nok. Det bliver formodentlig det sidste eller næstsidste fra mig i Christiania; thi om en måned er jeg vel på reisen hjem. Adieu — lev vel! Hilsen til alle!

Thv. Christensen.

Farvel!
Din

M. Birkeland.

P. S.

Kanske får jeg snart høre noget fra dig, og kanske er du også så god at besørge indlagte efter sin adresse.

D. S.